

SOLSONA, EL MIRACLE I OLIUS

El Solsonès no resulta gaire avinent pels lleidatans de la plana, si no hi ha necessitat de traslladar-s'hi; motiu pel qual resulta interessant fer-hi una sortida per conèixer i gaudir dels seus valors, naturals, històrics, artístics, llegendaris...

Visitem tres indrets: el santuari del Miracle, la ciutat de Solsona, i l'església i cementiri modernista d'Olius.

A bona hora arribem al **Santuari**; un monjo benedictí ens explica l'origen i els avatars històrics dels espais que integren el recinte.

El nom del Santuari fa referència al fet miraculós que, segons la tradició, s'esdevingué el dia 3 d'agost de 1458: l'Aparició de la Mare de Déu en la figura d'una noia jove amb una creu a la mà a uns vailets de la propera finca La Cirosa; ella els proposa que l'indret arribi a ser un lloc de pregària i de fe en Déu; tres dies després, el metge fent les visites, explica que al passar per la Bassadòria sent una veu que li indica d'anar a la Cirosa on hi ha un malalt; un dels nens tenia la pesta. Els pares, sorpresos, comprenen que han viscut un fet extraordinari, "un miracle". El territori pertanyia al Bisbat d'Urgell; s'ordena que dos notaris, un civil i un eclesiàstic, aixequin acta notarial dels fets viscuts pels nens i el metge; el document, escrit immediatament després dels fets, es conserva. La Creu de l'Aparició i la Bassadòria recorden l'esdeveniment narrat. Es construeix una ermita petita (ara desapareguda) per venerar la imatge de la Mare de Déu; al segle XVI es basteix una església més gran, que alberga el retaule gòtic-renaixentista i l'orgue. Entre els S. XVII-XVIII s'aixeca una església gran que queda inacabada; a l'arc central de la nau hi pugen una paret que la tanca i deixa a l'exterior els arcs de capelles laterals; en aquest espai obert hi resta la porta de la primera església.

El Miracle. Creu de l'Aparició i església

A l'interior el retaule barroc destaca per les dimensions i l'ornamentació. Construït per Carles Morató en fusta d'àlber i recobert en pa d'or resulta una obra pedagògica sobre l'església i plena de simbolisme. El 1774 s'entronitza la imatge original de la Mare de Déu del Miracle. L'altar està fet d'un bloc de pedra de Montserrat del S. XVII. Les pintures dels laterals i la volta del presbiteri es van realitzar durant els anys 60 del segle passat.

Al S. XVI es construeix la “Casa Gran” per allotjar els pelegrins; al S. XVII els comtes de Cardona se’n van apropiar com residència d’estiu. Amb reformes posteriors resta l’edifici actual, exemplar del gòtic civil. A la fatxada el rellotge de sol porta la frase: “només compto hores serenes”.

El Miracle inclou 150 Ha. De bosc i conreus. Amb la Desamortització del S. XIX es van posar a subhasta; el propietari que ho va adquirir ho va retornar al Bisbat menys la “Casa Gran”, actualment cedida a l’Ajuntament de Riner i propietat de la Diputació. Recuperat el Miracle, el Bisbat de Solsona demana a Montserrat que monjos de la comunitat s’ocupin del Santuari i que escolaritzin la mainada. El 1899 s’inicia la construcció del Monestir. Actualment hi viuen 4 monjos que tenen cura del Santuari en totes les tasques que requereix.

El recinte comprèn també la Casa d’Espiritualitat i Cel·les que acullen persones, grups i famílies per recés, gaudir de la natura o descans.

Per la seva situació, el lloc és un mirador privilegiat del vast entorn; les ondulacions de camps i boscos de variades tonalitats de verd queden emmarcats al nord per la serralada del Cadí i el Pedraforca amb els cims nevats; el cel blau i el sol del diumenge al matí permeten contemplar un paisatge lluminós i pur.

El Miracle. Porta de la 2a església (espai inacabat)

Ens traslladem a **Solsona** on ens espera la guia al Portal del Pont, que llueix un sol daurat al frontispici. Al costat del Portal, una petita esplanada que havia estat cementiri, limita amb la capçalera de la Catedral, tres bells absis romànics. En aquest punt se situa l’entrada al **Pou de Gel** que visitem.

El pou servia per emmagatzemar gel natural; el riu Negre, que discorre a prop, formava bassals; a l’hivern l’aigua es gelava; quan el gel tenia suficient gruix, els pagesos el tallaven en blocs i els portaven al pou. L’estructura dels pous consta de: planta circular coberta amb cúpula amb un orifici al centre; un passadís permet accedir-hi; a la part inferior, uns canals recollien l’aigua del desgel dels blocs. Els traginers transportaven el gel preferentment de nit. El consum del gel augmenta quan es reconeixen les seves propietats: curatives (es feia servir d’anestèsic) i en la conservació d’aliments.

Al sortir iniciem el recorregut pel nucli urbà antic, que conserva bona part de l’estructura de la ciutat murallada: tres portals, diverses torres i moltes cases

senyorials, algunes ben restaurades; en elles destaquen portalades adovellades, reixes a les finestres, mènsules a la barbacana (alero)... La ciutat s'ha beneficiat de donacions remarcables: la Sra. Llobera va donar tot el seu patrimoni a la Mare de Déu del Claustre amb la condició que es construís un hospital per a pobres. La Sra. Ribera cedí les propietats a canvi que el seu jardí no fos mai edificat. El nom de les benefactores perviu en un carrer i una plaça respectivament.

La torre més coneguda potser és la **Torre de les Hores**, del S. XV amb teulada de ceràmica de colors; tenia dues campanes: una per avisar dels incendis i dels plens de l'Ajuntament, i una altra per tocar les hores, que continuen sonant a l'actualitat; situada en una raconada, per Carnaval hi pengen el ruc que pixa. Reuneix doncs, dues funcions ben contrastades: la informació i la festiva desinhibida.

Tres **fonts gòtiques** reafirmen el valor històric-artístic del seu emplaçament: la font de la Catedral, la font del Castell i la Font Major que, situada al centre de la plaça, té més presència perquè a sobre s'hi construí la capella de S. Joan.

Solsona. Catedral

La Catedral és un conjunt monumental que al significat religiós s'hi suma el valor cultural i artístic. Quan el 1593 es creà el nou Bisbat de Solsona posà el temple sota l'advocació de Santa Maria. La construcció i successives reformes abracen des dels S. XI al XX; per aquest motiu hi són presents els estils des del romànic al neoclàssic. En estil gòtic es construïren la nau i el presbiteri, que presideix la Verge de l'Assumpta; el baldaquí, dissenyat per Puig i Cadafalch, cobreix l'altar major. Al S. XVIII es construeix el creuer, ocupat per dues capelles, la de la Verge de la Mercè i la de la Mare de Déu del Claustre, patrona de la ciutat. Al centre del retaule renaixentista destaca la imatge de la Mare de Déu, romànica i de pedra, emmarcada per una orla i corona decorades amb joies donades pels fidels; la faldilla arremangada i la lligacama la distingeixen d'altres imatges. La devoció a la Mare de Déu s'origina en el miracle d'alliberar de la pesta el territori; la tradició amaga la imatge al pou del claustre i la llegenda diu que un nen la va trobar en caure-hi.

El claustre, no gaire gran, combina les arcades neoclàssiques i les finestres romàniques; s'hi divisa el campanar i el pou recorda la tradició i la llegenda.

Després d'un matí intens d'història, d'obres d'art úniques, recuperades, inacabades... anem a dinar; una pausa distesa que predisposa a la comunicació lliure i variada. En acabat ens dirigim a **Olius** on visitem dues obres: una antiga i una contemporània:

Església parroquial de S. Esteve: destaca en solitari al mig dels camps.

Es construeix el S. XI a petició dels habitants i dels comtes d'Urgell; d'estil romànic llombard, posteriorment s'aixecà el campanar de base quadrada. A l'interior, auster, és notòria la cripta situada sota el presbiteri; consta de tres naus amb sis columnes que s'obren en forma de palmera donant lloc a la volta d'aresta.

Olius. L'església des de la porta del cementiri

Tombes al cementiri

L'estil primitiu, senzill, despulat d'ornamentació i sorgint en plena natura donen al temple l'encant de l'autenticitat.

El cementiri modernista: realitzat per Bernardí Martorell en 1916; només s'hi poden enterrar veïns de la parròquia. Integrat a l'espai natural, amb la pedra de material bàsic, un arc parabòlic hi dona entrada. Es reconeixen elements simbòlics naturals i artístics: l'alzina = vida es contraposa a pedres = mort. Un relleu de pedra presenta el cercle, símbol de la vida, situat al centre de la creu, símbol de la mort.

Al sortir notem que tenim el punt adequat per a la foto de grup: de fons el bosc, l'església, i el cel blau com la volta que ho cobreix tot.

Carme Palau
Maig de 2013